

**ΠΡΟΣΟΜΟΙΩΣΗ ΠΑΝΕΛΛΑΔΙΚΩΝ ΕΞΕΤΑΣΕΩΝ Γ΄ ΤΑΞΗΣ
ΗΜΕΡΗΣΙΟΥ ΓΕΝΙΚΟΥ ΛΥΚΕΙΟΥ
ΕΞΕΤΑΖΟΜΕΝΟ ΜΑΘΗΜΑ: ΝΕΟΕΛΛΗΝΙΚΗ ΓΛΩΣΣΑ ΚΑΙ ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΑ
ΓΕΝΙΚΗΣ ΠΑΙΔΕΙΑΣ
ΣΥΝΟΛΟ ΣΕΛΙΔΩΝ: ΕΞΙ (6)**

ΚΕΙΜΕΝΟ 1

Μπορούν οι άνθρωποι να αλλάξουν τον τρόπο συμπεριφοράς τους ή η ιστορία επαναλαμβάνεται ατέρμονα, με τους ανθρώπους να είναι για πάντοτε καταδικασμένοι να αναπαράγουν τραγωδίες του παρελθόντος χωρίς να αλλάζουν τίποτα εκτός από το ντεκόρ;

Μια σχολή σκέψης αρνείται σταθερά τη δυνατότητα αλλαγής. Υποστηρίζει ότι ο κόσμος είναι μια ζούγκλα, ότι οι ισχυροί λυμαίνονται τους αδύναμους και ότι το μόνο πράγμα που εμποδίζει μια χώρα να κατακρεουργήσει μια άλλη είναι η στρατιωτική δύναμη. Έτσι ήταν πάντα, και έτσι θα είναι. Μια άλλη σχολή σκέψης υποστηρίζει ότι ο λεγόμενος νόμος της ζούγκλας δεν είναι επ' ουδενί φυσικός νόμος. Τον δημιουργήσαν οι άνθρωποι κι αυτοί μπορούν να τον αλλάξουν. Σε αντίθεση με τη βαρύτητα, ο πόλεμος δεν είναι μια θεμελιώδης δύναμη της φύσης. Η ένταση και η ύπαρξή του εξαρτώνται από τους υποκείμενους τεχνολογικούς, οικονομικούς και πολιτιστικούς παράγοντες. Καθώς αυτοί οι παράγοντες αλλάζουν, το ίδιο αλλάζει και ο πόλεμος.

Τις τελευταίες γενιές, ωστόσο, για πρώτη φορά στην ιστορία ο κόσμος κυριαρχείται από ελίτ που θεωρούν τον πόλεμο κακό και αποφεύξιμο. Συνήθως έρχονται στην εξουσία με όνειρα για εγχώριες μεταρρυθμίσεις και όχι για κατακτήσεις άλλων χωρών. Αλλά και στο βασίλειο της τέχνης και της σκέψης, οι περισσότερες πεφωτισμένες προσωπικότητες -από τον Πάμπλο Πικάσο έως τον Στάνλεϊ Κιούμπρικ- είναι περισσότερο γνωστές για την απεικόνιση της παράλογης φρίκης της μάχης παρά για την εξύμνηση των αρχιτεκτόνων της.

Ως αποτέλεσμα όλων αυτών των αλλαγών, οι περισσότερες κυβερνήσεις έπαψαν να θεωρούν τους επιθετικούς πολέμους ως αποδεκτό εργαλείο για την προώθηση των συμφερόντων τους και τα περισσότερα έθνη σταμάτησαν να φαντασιώνονται την κατάκτηση και την προσάρτηση των γειτόνων τους.

Η παρακμή του πολέμου υπήρξε τόσο ψυχολογικό όσο και στατιστικό φαινόμενο. Το σημαντικότερο χαρακτηριστικό του ήταν μια ουσιαστική αλλαγή στην

ίδια την έννοια του όρου «ειρήνη». Στο μεγαλύτερο μέρος της ιστορίας η ειρήνη σήμαινε μόνο «την προσωρινή απουσία πολέμου». Όταν οι άνθρωποι το 1913 έλεγαν ότι υπήρχε ειρήνη μεταξύ Γαλλίας και Γερμανίας, εννοούσαν ότι ο γαλλικός και ο γερμανικός στρατός δεν συγκρούονταν άμεσα, ωστόσο, όλοι γνώριζαν ότι ο πόλεμος μεταξύ τους θα μπορούσε να ξεσπάσει ανά πάσα στιγμή.

Τις τελευταίες δεκαετίες «ειρήνη» σημαίνει «μη πιθανότητα πολέμου». Για πολλές χώρες, η εισβολή και η κατάκτηση από τους γείτονες φαντάζει σχεδόν αδιανόητη. Η «νέα ειρήνη» δεν ήταν μια στατιστική σύμπτωση ή μια χίπικη φαντασίωση. Αντανακλάται με μεγαλύτερη σαφήνεια στους ψυχρά μελετημένους προϋπολογισμούς. Τις τελευταίες δεκαετίες οι κυβερνήσεις σε όλο τον κόσμο αισθάνονται αρκετά ασφαλείς ώστε να ξοδεύουν κατά μέσο όρο μόνο το 6,5% του προϋπολογισμού τους στις ένοπλες δυνάμεις τους, ενώ ξοδεύουν πολύ περισσότερα για την εκπαίδευση, την υγειονομική περίθαλψη και την κοινωνική πρόνοια.

Η παρακμή του πολέμου δεν προέκυψε από κάποιο θείκο θαύμα ή από μια αλλαγή στους νόμους της φύσης. Προέκυψε από το γεγονός ότι οι άνθρωποι έκαναν καλύτερες επιλογές. Αποτελεί αναμφισβήτητα το μεγαλύτερο πολιτικό και ηθικό επίτευγμα του σύγχρονου πολιτισμού. Δυστυχώς, το γεγονός ότι απορρέει από ανθρώπινη επιλογή σημαίνει επίσης ότι είναι αναστρέψιμη. Για να απολαύσουμε την ειρήνη, πρέπει σχεδόν όλοι να κάνουμε σωστές επιλογές. Αντίθετα, μια κακή επιλογή από μία μόνο πλευρά μπορεί να οδηγήσει σε πόλεμο.

Αυτός είναι ο λόγος για τον οποίο η ρωσική απειλή για εισβολή στην Ουκρανία πρέπει να ανησυχεί τους πάντες στη Γη. Αν γίνει και πάλι κανόνας για τις ισχυρές χώρες να κατατροπώνουν τους ασθενέστερους γείτονές τους, κάτι τέτοιο θα επηρεάσει τον τρόπο με τον οποίο οι άνθρωποι σε όλο τον κόσμο αισθάνονται και συμπεριφέρονται. Το πρώτο και πιο προφανές αποτέλεσμα μιας επιστροφής στο νόμο της ζούγκλας θα ήταν η απότομη αύξηση των στρατιωτικών δαπανών εις βάρος όλων των άλλων. Τα χρήματα που θα έπρεπε να πηγαίνουν σε δασκάλους, νοσηλευτές και κοινωνικούς λειτουργούς θα πήγαιναν σε τανκς, πυραύλους και κυβερνοόπλα.

Η επιστροφή στη ζούγκλα θα υπονόμει, επίσης, την παγκόσμια συνεργασία σε προβλήματα όπως η πρόληψη της καταστροφικής κλιματικής αλλαγής ή η ρύθμιση ανατρεπτικών τεχνολογιών, όπως η τεχνητή νοημοσύνη και η γενετική μηχανική. Δεν είναι εύκολο να συνεργάζεσαι με χώρες που ετοιμάζονται να σε εξοντώσουν. Και καθώς τόσο η κλιματική αλλαγή, όσο και η κούρσα των εξοπλισμών στον τομέα της τεχνητής νοημοσύνης επιταχύνονται, η απειλή των ένοπλων συγκρούσεων θα αυξηθεί περαιτέρω, κλείνοντας έναν φαύλο κύκλο που μπορεί, κάλλιστα, να στοιχειώσει το είδος μας.

Αλλά, μήπως, η αλλαγή είναι δυνατή; Μήπως ο νόμος της ζούγκλας είναι επιλογή και όχι αναπόφευκτο γεγονός; Αν είναι έτσι, κάθε ηγέτης που επιλέγει να κατακτήσει έναν γείτονα θα πάρει μια ξεχωριστή θέση στη μνήμη της ανθρωπότητας, πολύ χειρότερη από τον γνωστό ως «η μάστιγα του Θεού» Ταμερλάνο. Θα μείνει στην ιστορία, ως ο άνθρωπος που κατέστρεψε το μεγαλύτερο επίτευγμά μας. Εκεί που νομίζαμε ότι βγήκαμε από τη ζούγκλα, μας τράβηξε πάλι μέσα.

Δεν ξέρω τι θα συμβεί στην Ουκρανία. Αλλά ως ιστορικός πιστεύω στη δυνατότητα αλλαγής. Δεν νομίζω ότι πρόκειται για αφέλεια – αλλά για ρεαλισμό. Η μόνη σταθερά της ανθρώπινης ιστορίας είναι η αλλαγή. Και αυτό είναι κάτι που ίσως μπορούμε να μάθουμε από τους Ουκρανούς. Η δημοκρατία τους είναι νέα. Το ίδιο και η «νέα ειρήνη». Και οι δύο είναι εύθραυστες και μπορεί να μην διαρκέσουν για πολύ. Αλλά και οι δύο είναι πιθανές, και μπορούν να αποκτήσουν βαθιές ρίζες. Κάθε τι παλιό ήταν κάποτε νέο. Όλα τελικά είναι θέμα επιλογής.

Γ.Ν.ΧΑΡΑΡΙ, ΕΦΗΜ. «ΤΟ ΒΗΜΑ», Πηγή: Economist, 18.02,2022 (διασκευή).

ΚΕΙΜΕΝΟ 2

« Η κραυγή» Έντβαρτ Μουνκ , 1893.

ΚΕΙΜΕΝΟ 3 (ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΚΟ)

«Αλληλεγγύη»

Δεν μπορώ να ακούω,
δεν θέλω να βλέπω άλλα
πνιγμένα ανθρώπινα κορμιά.
Πώς έγινα εγώ έτσι;
Να βλέπω χέρια απλωμένα
και το χέρι μου να μην τεντώνεται;
Να κρατώ στις παλάμες μου ένα χέρι
κι αυτό να ξεγλιστρά σαν χέλι
και να χάνεται κάτω από τα κύματα;
Τι άνθρωπος είμαι εγώ που δεν σώζω κανέναν;
Ποια αλληλεγγύη γεμίζει φέρετρα;
Πέστε μου ποια αλληλεγγύη;

ΣΟΦΙΑ ΚΙΟΡΟΓΛΟΥ, ΑΛΛΗΛΕΓΓΥΗ (ΓΙΑ ΤΟΝ Β' ΠΑΝΕΛΛΗΝΙΟ ΔΙΑΓΩΝΙΣΜΟ
ΠΟΙΗΣΗΣ)

ΘΕΜΑΤΑ

ΘΕΜΑ Α

Να παρουσιάσετε συνοπτικά σε 60-80 λέξεις ποιά θεωρεί ο συγγραφέας «κακή επιλογή» για την ανθρωπότητα και τι συνέπειες πιστεύει ότι θα έχει αυτή η επιλογή στους λαούς;

(Μονάδες 15)

ΘΕΜΑ Β

Β1.

A. Στο κείμενο 2 απεικονίζεται ο γνωστός πίνακας του Ε. Μούνγκ «η κραυγή». Σε μια παράγραφο 80-100 περίπου λέξεων να αναλύσετε έναν από τους λόγους που θα ευαισθητοποιούσαν έναν σύγχρονο ζωγράφο να δημιουργήσει έναν αντίστοιχο πίνακα.

(Μονάδες 10)

B. Αν η πρόθεση του συγγραφέα στο κείμενο 1 είναι να ευαισθητοποιήσει τους αναγνώστες για την ανάγκη απόρριψης του πολέμου, να βρείτε με ποια μέσα το επιδιώκει αυτό, αναφέροντας δύο σημεία μέσα από το κείμενο.

(Μονάδες 10)

B2.

A. Διαβάζοντας τις δύο τελευταίες παραγράφους του κειμένου 1, πόσο βέβαιος φαίνεται να είναι ο συγγραφέας για τις απόψεις του; Να τεκμηριώσετε την απάντησή σας κάνοντας αναφορά σε δύο τουλάχιστον γλωσσικές επιλογές.

(Μονάδες 10)

B. Με ποιους τρόπους ο Χαράρι οργανώνει τη σκέψη του στην 8^η παράγραφο; (Αυτός είναι ο λόγος ... κυβερνοόπλα). Ποια πρόθεση του συγγραφέα φαίνεται να εξυπηρετούν οι επιλογές του αυτές;

(Μονάδες 10)

ΘΕΜΑ Γ

Ποιο είναι το θέμα που φαίνεται να απασχολεί το ποιητικό υποκείμενο; Να εκθέσετε με τρεις τουλάχιστον κειμενικούς δείκτες την συναισθηματική κατάσταση του, παρουσιάζοντας και τους λόγους που την έχουν προκαλέσει. Θεωρείτε το θέμα που θίγεται επίκαιρο; (150-200 λέξεις).

(Μονάδες 15)

ΘΕΜΑ Δ

Συγκλονισμένοι από την είδηση του ξεσπάσματος του πολέμου στην Ουκρανία, γράφετε ένα άρθρο 350-400 λέξεων στο ιστολόγιο του σχολείου σας, παρουσιάζοντας τις σκέψεις σας για τις επιπτώσεις αυτού του πολέμου στους λαούς της Ευρώπης γενικότερα. Πώς πιστεύετε ότι πρέπει να δράσουν οι ηγέτες αλλά και οι λαοί στο μέλλον για να αποφύγουμε την επανάληψη ενός τέτοιου δραματικού γεγονότος;

(Μονάδες 30)

ΟΔΗΓΙΕΣ (για τους εξεταζόμενους)

1. Στο τετράδιο να γράψετε μόνο τα προκαταρκτικά (ημερομηνία, κατεύθυνση, εξεταζόμενο μάθημα). **Να μην αντιγράψετε** τα θέματα στο τετράδιο.
2. Να γράψετε το ονοματεπώνυμό σας στο πάνω μέρος των φωτοαντιγράφων αμέσως μόλις σας παραδοθούν. Δεν επιτρέπεται να γράψετε καμία άλλη σημείωση. Κατά την αποχώρησή σας να παραδώσετε μαζί με το τετράδιο και τα φωτοαντίγραφα.
3. Να απαντήσετε **στο τετράδιό σας** σε όλα τα θέματα.
4. Να γράψετε τις απαντήσεις σας μόνο με μπλε ή μόνο με μαύρο στυλό.
5. Κάθε απάντηση επιστημονικά τεκμηριωμένη είναι αποδεκτή.
6. Διάρκεια εξέτασης: Τρεις (3) ώρες μετά τη διανομή των φωτοαντιγράφων.
7. Χρόνος δυνατής αποχώρησης: Μία (1) ώρα μετά τη διανομή των φωτοαντιγράφων.

ΝΑ ΕΧΕΤΕ ΕΠΙΤΥΧΙΑ !

ΣΑΡΑΝΤΙΤΗ ΕΙΡΗΝΗ